

6.  
Det tyske folk må for det første ved den kommende fred få bevare sin nasjonale selvstendighet. Det må oppgi sine planer om å være verdens herrer eller herrer over sine naboer, men det må heller ikke - hvis vi vil oppnå en varig fred - være undergitt et fremmed herredømme i sitt eget land. Det tyske folk må dernest etter deane krig - hvis vi vil oppnå en varig fred - også måtte sikre tilfredsstillende materielle vilkår.

Dette program forutsetter et samarbeid mellom det tyske folk og den øvrige verden.

Dette samarbeid er først og fremst betinget av at det tyske folk styrter det hitlerske regime, og innsetter et statsstyre som virkelig er innstillet på fredelig samarbeid. Denne omveltning kan bare være det tyske folks eget verk. Men de personer som skal stille seg i spissen for dette nye statsstyre i Tyskland må ha visshet om at de ved denne omstyrting av det nåværende regime ikke bare behøver veien for et fremmedherredømme over Tyskland, og at de ikke således forvandles til agenter for de fremmede seierherrer.

Denne løsning er derfor samtidig også betinget av at de allierte stater ved sitt fredprogram er innstillet på forståelse, og ikke på å sønderlemme Tyskland og på å knekte det tyske folk. Men der forelå også før krigen og før nasjonalsocialismens maktovertagelse en rekke uløste internasjonale problemer, i første rekke av økonomisk natur, som også må tas opp til behandling for såvidt det skal være mulig å nå fram til en varig fredstilstand. Hitler formet i sin tid slagordet om Tysklands alternativ mellom å "eksportere eller dø". Det stor-økonomi-område som Tyskland har søkt å bygge opp, og som det selv skulle beherske, er blant annet også motivert av de sterkt begrensede avsetningsmuligheter på det internasjonale marked. Et fredsprogram, som slik istykker det stor-økonomi-område som Tyskland nå har formet, må kunne stille opp et positivt alternativ til denne tyske rom-politikk.

Krigen er nå, etter Mussolinis fall, kommet inn i en ny fase. Alt tyder på at også den overveiende del av det tyske folk nå erkjenner umuligheten av en tysk seier. Krigens endelige utgang er for såvidt gitt. Men denne krig kan ennå være lenge, og den kan i sitt videre forløp utløse ennå uanede lidelser.

Det er ingen gitt å vite hvilke former denne krig kommer til å anta i sin siste fase. Det er mulig at den tyske krigsledelse vil gripe til de siste desperate midler, til gass, bakteriekrig eller kanskje ennå mere destruktive metoder. De eventyrere som ennå står i spissen for det tyske rike kan være i stand til - før de selv må gi tapt - å rive store deler av Europas folk med seg i sitt fall. Det er mulig at vi ennå bare står foran begynnelsen til krigens virkelige fase, og at de gjenlevende i Europa om et eller to år kommer til å tenke tilbake på sommeren 1943 som en ennå lykkelig tid.

Vi er dog ikke uhjelpelig stillet overfor en slik katastrofe. Denne utgang kan unngås, og hva som man kan gjøre for å avverge denne utgang må også bli gjort.

Den endelige avgjørelse av de former som krigen kommer til å anta i dens siste fase vil ligge hos det tyske folk. Skal denne krig kunne stanses før den har antatt former av en total tilintetgjørelse, vil dette også bare kunne skje gjennom det tyske folk selv.

De allierte stater, og vi selv i de okkuperte land, vil allikevel også ved vår holdning kunne ha en avgjørende innflytelse på denne utgang.

Det har vært nødvendig å knække den autoritet som Hitler og hans regime utøver over det tyske folk, ved våpenmakt, ved tanks og bomber. Adolf Hitler forespeilte det tyske folk seier over Europa og verden ved våpenes makt, og har også bare kunnet bli stanset og slått tilbake ved våpenmakt.

For at det tyske folk selv skal kunne stanse denne krig må det imidlertid ha tillit til de seirende land ikke kaster det tyske folk inn i en ny nasjonal underkuelse. Det har ofte vært fremholdt av de allierte statsmenn at denne krig har vært rettet mot det regime som har hersket over Tyskland, og at den ikke har som formål å knuse det tyske folk. Det tyske folk har riktignok god grunn til å vise en viss skøpsis overfor skjønne talemåter fra de allierte statsmenn. I året 1918 lød det fra Amerika vakre ord om en rettsinndig fred, - ord som kort tid etter uten blygsel ble forrådt. Det vil nå ikke være nok med talemåter for å inngyte det tyske folk tillit. Vi må ved de praktiske planer for den kommende fred vise at vi også er beredt på å la det tyske folk få nasjonalt verdige og materielt sett tilfredsstillende eksistensvilkår.

De oppfordringer om hevn, om sønderlemmelse av Tyskland og knekstap for det tyske folk, som undertiden fremsettes, må derfor grundig avvises. Vi står her overfor en mentalitet, som i sitt vesen lite adskiller seg fra den som hersker i Tyskland i dag. Den verden som vi vil søke å bygge opp etter denne krig kan ikke være basert på dette hat.

Det tyske folk har selv den endelige avgjørelse over de former denne krig kommer til å anta i sin utgang. Men vi er også selv medansvarlige. Vi vil, hvis vi etterstrøber hevn, og ikke forståelse, selv ikke være uten skyld i en unødigg forlengelse av denne krig.

# NORSK



# TIDSSKRIFT

FOR HJEMMEFRONTEN

NOVEMBER 1943.

## DEN NYE VERDEN MÅ BYGGES PÅ ØKONOMISKE REALITETER --

Økonomisk oversikt.

Alle er klar over at den tyske okkupasjonsmakt påfører vårt land en enorm økonomisk belastning. Der nevnes millioner og milliarder beløp som i seg selv er talende nok, men som vanskeligere kan innpasses i våre tilvante økonomiske forestillinger. Å gi belastningen fatterlige uttrykk er derfor en oppgave for seg. Den kan heller ikke uttrykkes i penger alene. Hva tyskerne har beslaglagt, rekvirert, kjøpt eller "lånt" er bare en side av okkupasjonsmaktens vidløftige regnestykke. Når vi en gang skal gjøre opp det samlede regnskap, må mange andre ting tas med: siltasjon på materiell og bygningen, økostningene ved gjensinnføringen av herjede og brante byer og strøk, fortæringen av ting som enten ikke er erstattet eller som bare delvis er det. For andre skader som er påført landet er det usikkert å finne noe eksakt økonomisk uttrykk. Hvordan Tyskland til sin fordel har utnyttet handelen mellom de to land er f.eks. et kapittel for seg. Vi må videre regne med varige tap av kulturelle verdier og redusert affeksjonsverdi på bygninger og gjenstander som okkupasjonsmaktens har benyttet. Til alt dette kommer utnyttelse og misbruk av arbeidskraft som kunne vært satt inn i produktive, samfunnsnyttelige formål, tap av menneskelig og den svekkelse en lav levestandard eller direkte underernæring har påført store deler av folket. Landets fremtidige inntekts- og produksjonsevne er nedsatt som følge av en redusert handelsflate, utslitt jernbane- og fabrikkmateriell, bølgegalen og forbruk av råstoffer, tap av utenlandske markeder o.s.v. Alt sammenregnet vil en kanskje kunne til det resultat at okkupasjonsmaktens har kostet det norske folk mere enn det dobbelte av det som kan angis i konkrete beløp.

### Prispolitikken.

Da Norge ble besatt den 9. april 1940, ble alle forutsetninger for den tidligere handels- og valutapolitikk veltet. Tyskernes medbrakte økonomiske "eksportør" reklamerer med at deres valuta- og pengesystem skulle gi oss en garanti for stabile økonomiske forhold.

Denne garanti hadde man i det stabile tyske prisnivå, hvortil Norge skulle bli knyttet ved en uforanderlig valutakurs. Den gamle kurs ble da også lagt til grunn ved fremtidige handelsavregninger. I løpetid var man ikke her hjemme tilstrekkelig oppmerksom på hva det innebar å føre vårt land over på tysk økonomisk basis. Tyskland var før krigen, som følge av den valutapolitikk det hadde ført, et meget dyrt land. Den tyske mark var høyt overvurdert i forhold til vår krone. I praksis betød det at adskillige tyske varer - hvis fremstillingskostninger på grunn av det høye tyske prisnivå lå høyere enn de norske - ikke kunne konkurrere på det norske marked uten ved hjelp av høye eksportpræmier. Etter april 1940 fikk tyskerne hånd i henke med alle prisforhold i vår import og eksport. Eksportpræmie kunne nå losses over på oss, d.v.s. ved en tilsvarende prisforhøyelse på en del av de eksportvarer som gikk til Norge. I stedet for den lovede stabilisering fikk vi derfor en sterk prisstigning. I det engrosprisindex fra mars 1940 til utgangen av 1941 steg fra 100 til 170 prosent, eller med 70%. Først på dette nivå ble en noenlunde stabilisering oppnådd. Etter en forringelse av kronens kjøpekraft på 30% og en tilsvarende reduksjon i levestandarden var vi endelig blitt inkorporert i det tyske prissystem. Mens prisene på en rekke tyske eksportvarer til Norge ble grundig forhøyet, ble de for Tyskland gunstige norske eksportpriser på treferdighetsprodukter, fisk, mineraler, metaller o.s.v. holdt nede. - Når tyskerne derfor reklamerer med stabile valutakurser i sitt "europaiske rom", er det en fiksjon som dekker over de mest eventyrlige prismanipulasjoner til egen fordel. Det samme system benyttes overfor andre okkuperte land.

Den praktiske følge av den tyske prispolitikk kunne det gis mange eksempler på. Men selvsagt kommer denne politikk ikke over alt til uttrykk i de hjemlige forbrukspriser. Der er jo varer som av sociale grunner bør holdes nede, og staten trer inn mellom med store tilskudd. For å holde prisene på brød nede 1-53 øre pr. stk. måtte staten i 1941/42 yde Statens Kornforretning et tilskudd på 60 mill. kroner, i 1942/43 70 mill. kroner. En del av disse tilskudd skyldes nok også de forhøyede innenlandske kornpriser, men i første rekke den dyrt be-

talte tyske rug. Hvis forbrukerne selv skulle ha båret omkostningene, ville prisen på det middelmådige brød vi i dag må ta til takke med, ligge på over 1 krone. Lignende forhold består m.h.t. andre varer hvis priser staten må holde ned ved hjelp av betydelige tilskudd. Sett på denne bakgrunn blir vårt nå "stabile" prisnivå adskiltig av en illusjon.

#### Utenrikshandelen.

Det er ikke kommet oppgaver over utenrikshandelen siden september 1941. Utenlandske rapporter gir imidlertid adgang til et skjønnsmessig overslag, hvoretter man kan anslå landets importverdi, som i 1939 var 1366 mill. kroner og i 1940 945 mill., til ca. 1300 mill. i 1941 og ca. 1100 mill. i 1942. Eksportverdien, som i 1939 var 608 og i 1940 612 mill. kroner, var i 1941 (etter samme beregning) ca. 640 mill. kroner og i 1942 ca. 430 mill. De 60-70 % nulligens mere, av handelen foregår med Tyskland, må en på grunn av de store importoverskudd regne med at Norge for tiden har en ganske betydelig gjeld på sin clearingkonto i Berlin. Her skal en imidlertid være oppmerksom på at en ikke liten del av importen, som formidles gjennom norske importører og agenter eller gjennom tyske firmaer i Norge, direkte eller indirekte går til okkupasjonsmakten og bokføres på debetsiden av den norske clearingkonto.

Tarven i betraktning kronens verdifall, springer det sterkt i øynene hvor langt ned vår vareoversettning med utlandet er kommet, regnet i varemengde. Der foreligger ikke siden november 1940 noen indeks over import- og eksportprisene særskilt; av gode grunner har tyskerne stanset offentliggjørelsen av den. På det nevnte tidspunkt var importprisindeks kommet til 182,1, eksportprisindeks til 126,7 point (utgangspunktet var i begge tilfelle 100 i 1939). Regner en forsiktigvis med en importprisindeks på 200 i 1942, kommer en til at importverdien regnet i "førkrigs-kroner" ikke var større enn 440 mill. kroner mot ca. 1200 mill. kroner i "normalåret" 1938. En lignende beregning for eksportens vedkommende (prisindeks sattes til 150) gir oss en eksportverdi i førkrigs-kroner på ca. 283 mill. kroner i 1942 mot 787 mill. i 1938. Etter denne beregning importerte vi i fjor 1/3 av hva vi gjorde i 1938, beregnet hva okkupasjonsmakten selv la beslag på, mens vi eksporterte noe mere enn 1/3. Her må tilføyes at vi ikke har oversikt over den forderte eksport til Tyskland i form av pakkegaver, soldaters og civilpersoners medbrakte innkjøp o.s.v., som løper opp i millioner på millioner av kroner og som omfatter de mest verdifulle levedsmidler og bekleddingsgjensstander.

Konklusjonen på disse betraktninger er at Tyskland gjennom sin handel med Norge alene har belastet vårt land med hundreder av millioner kroner. Dels ved for høye priser på tyske eksportprodukter, dels ved underbetaling av mange norske eksportprodukter. Og hver transaksjon som er foretatt har avleiret betydelige summer i de tyske omsetningsorganers lomme. Den norske handel med de øvrige europeiske land som dirigeres over Berlin, d.v.s. med alle andre land enn Sverige og Danmark, formidles nemlig av tyske firmaer som beregner seg svære fortjenester på alle eksport- og importforetninger, på enkelte varer opp til 40 %.

#### Statsfinansene.

Vi kommer nå til en annen poeng på regnskapet, nemlig den interne og direkte belastning på våre statsfinanser.

Hvor mange tyskere der er i Norge har man aldri hatt noen klar oversikt over. Tallet har variert mellom 200.000 og 600.000, men har vel gjennomsnittlig ligget et sted mellom. Hva vi med sikkerhet vet er at de tyske tropper danner et sterkt innslag ikke minst i de større byers befolkning. De civile representanter for det ariske herrefolk går også opp i titusener. Hertil kommer nær innpå 3000 nye skudd på det tyske røde blodfelleskaps stein, - bekjempelsesverdige "minoriteter" hvis skjebne en fra første stund må beklage. - Disse "minoriteter" vil forøvrig bli behandlet i en annen artikkel i dette nr.

Hva koster så disse hundretusener av fremmede individer vårt samfunn? Alle disse mennesker som er trukket hit opp, enten som medlemmer av "beskyttelsesarmeen", som rekrutter i det vidløftige rot som kalles tysk

administrasjon, som danner det faste belegg i de offentlige hus, eller som er flyktet fra de alliertes bomber, avlønnes med norske penger, spiser, drikker, sliter på våre materielle verdier. Og sliter og tæpper som bare den gjørlig som ikke bærer elerens ansvarsfølelse. For norske penger skaffer de seg selv en mærgde varer vi ikke selv en gang får se. For sedler som trykkes i Norges bank og belastes den norske stat. Det er ugjørlig å takse hva hver tyskers forpleining og opphold koster oss. Det er forskjellig for offiserer og menige, for høy og lav i alle yrker. Men man kommer neppe for lavt ved å sette beløpet til 200 kr. pr. måned, for smått og stort. Går en da ut fra et antall på 400.000, kommer en til et månedlig beløp på 80 mill. kroner. Det er nok så at de penger tyskerne trykker og bruker "blir i landet", de kommer på norske borgers hender som vederlag for kjøpte eller beslaglagte realverdier. Men disse beløp danner, som innskudd i banker, i form av statsobligasjoner eller kontanter o.s.v. krav på staten. Og hva er skjedd? Pengesedlene er kommet i stedet for varer eller andre realverdier, pengesedlene eller tilgodshavendens ligger igjen som erstatning for tapte eller fortaerte verdier, som staten til syvende og sist selv må betale. Landet har på den ene side mistet en stor mærgde av sine realverdier, uten at befolkningen selv har fått noen glede av dem, på den annen side er vi, via staten, blitt forpliktet for svære milliardbeløp.

Underholdet av disse hundretusener er ikke det eneste. De Wehrmacht sprenger, anlegger og bygger over hele landet. Norsk arbeidshjelp rekrutteres og betales til dels med svilende lønninger. Materialer kjøpes opp, transportmidler optas og slites ut. De penger som går med til dette er bortkastet for landet. De fleste av de mange befestningsanlegg som reises, av de mest selvsamme strategiske hensyn, ofte bare for å gi de stedlige tyske garnisoner treningsmuligheter, må demonteres når krigen er slutt.

Alle disse omkostninger tilsammen kommer opp i 6-7 millioner kroner pr. dag eller omkring 200 mill. kroner pr. måned. Det er nemlig omtrent med dette beløp tyskerne, månedlige "forskudd" i Norges bank har øket i den nå 42 måneder lange okkupasjons-tid. Beløpet var ved utgangen av juni i år 7300 mill. kroner, og har nå passert 8000 mill. kroner. Staten står forpliktet overfor Norges bank for de beløp tyskerne hever, og som der ikke er satt noen limit for. Seddelbeløpet var ved utgangen av mars 1939-600 mill. kroner, for tiden antas det å ligge nærmere det firedobbelte, muligens mere. En slik sirkulasjon er helt abnorm for norske forhold, men skyldes i første rekke den virksomhet tyskerne holder ved like, underholdet og avlønningen av deres tropper og administrasjon, deres store kassabeholdninger, og det hjemlige forretningslivs og privatfolks tilbøyelighet til å sitte med store kontantbeholdninger i en usikker tid, det høyere prisnivå o.s.v. Den øvrige del av de sedler tyskerne har trykt er gått tilbake til bankene som innskudd, og fra disse eller gjennom andre kilder gått inn på folke i Norges bank. Men som krav på staten består disse 8000 mill. kroner like fullt, d.v.s. fratrukket hva den selv har kunnet avtre på "forskuddet".

Staten har nemlig betalt en del ned på kontoen. Det er i første rekke skjedd ved optagelse av faste lån. Statens faste gjeld ble i juni 1939 ca. 1550 mill. kroner. Den utenlandske gjeld som på samme tidspunkt var ca. 600 mill. kroner (inkludert i de ovennevnte 1550 mill.) er senere blitt noe nedbetalt av vår regjering i London ved regelmessige avdrag. Den innenlandske gjeld øket i 1940 med 75 mill. kroner, i 1941 med 200 mill., 1942 med 425 mill., og hittil i 1943 med 300 mill. I alt skjydr den samlede faste statsgjeld nå ca. 2550 mill. kroner (hvorfra går kontraktsmessige avdrag i de siste 4 år). Foruten at staten ved hjelp av disse midler har betalt en del ned på tyskernes "lån" i Norges bank, har de benyttet en del av de løpende statsinntekter til samme formål. Statsinntektene er nemlig holdt godt oppe, ikke minst som følge av at omsetningsavgiften månedlig innbringer anslagsvis ca. 40 millioner kroner.

Foruten de faste lån har staten hittil opptatt lån for omkring 200 millioner kroner mot statsveksler i banker eller hos andre institusjoner eller private. Også av disse midler antas en del å være anvendt til nedbetaling på kontoen i Norges bank, som på denne måte er blitt redusert med 2000 a 2500 mill. kroner, og altså nå skulle utgjøre mellom 5500 og 6000 mill. kroner.

Etter dette kommer man til følgende resultat m.h.t. statens forpliktelser: Fast statsgjeld 2500 millioner, statsveksler 2000 millioner, "forskudd" i Norges bank 5500 a 6000 millioner, i alt 10000 a 10500 millioner kroner. Antagelig kan herfra trekkes et ikke ubetydelig beløp som staten selv har i reserve. På den annen side må en regne med fortsatt stigning på forskuddskonto i samme tempo som hittil så lenge tyskerne er i landet.

I hvilken utstrekning blir denne gjeld effektiv? M.h.t. de faste lån er jo saken klar. De må nedbetales etter hvert etter kontraktens ordlyd. Statsvekslene representerer bankers, forsikringselskapers og andre flytende krav på staten, og må innløses etter hvert. De institusjoner som har lånt staten disse penger forvalter jo bare andres midler, bankens innskytmers, forsikringselskaperne de forsikredes o.s.v. Forskuddet i Norges bank står i en annen klasse. Det er rentefri gjeld, men den kan ikke, som mange tror, strykes. Forpliktelsen gjelder ikke bare et mellomværende mellom staten og Norges bank, men mellom staten og dens borgere. Bak hver av disse milliarder av kroner står et tilgodshavende som er vederlag for beslaglagte eller solgte ting, for arbeid eller andre "tjenester" samfunnet direkte eller indirekte har måttet yde tyskerne. Å stryke beløpet av statens regnskaper ville være ensbetydende med å stryke alle disse tilgodshavender som etter hånden er gjidd inn i samfunnets hele økonomi som en uløselig bestanddel. En sak for seg er det om inntekt og formue som er ervervet ved arbeid for tyskerne kan bli gjenstand for en ekstra hard beskatning eller konfiskasjon.

#### Erstatning.

Kan det tapene Tyskland by oss noe i erstatning? Det er håpløst å drøfte dette nå. Det er en nok så alminnelig antagelse at det økonomisk utarmede Tyskland, som under krigen hittil har mere enn dobbelt sin statsgjeld, ikke kan yde noen slags pengeerstatning. Hvorvidt der kan skaffes noe vederlag i form av varer er en annen sak. Men også denne løsning kan være et tvøvet sverd. Vi skal minne om hva den engelske fagorganisasjon innvænte mot et engelsk ruderforslag om å la fiendtlige lands skipsverfter bygge skip for den engelske flåte etter krigen: "Man må ikke gjen-ta feilen fra forrige krig, da de av Tyskland krevde erstatninger medførte redusert arbeid for den engelske industri og berøvet hundretusener førte arbeidere deres levebrød." På den annen side kan det tenkes at Tyskland over lang sikt tilplikes å skaffe en viss erstatning i form av billige varer som vi selv ikke kan framstille her i landet. Ellers har vi bare skrapjernet fra knusert tysk krigsmateriell å glede oss over. Men la det bli et folkekrev at norske hjem skaffes de stjålne radioapparat-tilbake, om det så skal skje ved rekvisisjoner i tyske hjem. Vi må kunne klare oss med dette som en overgangsforanstaltning, inntil nye og moderne apparater blir å få.

#### Etter krigen.

Etter krigen vil Norge stå foran et forjeldet og hva kanskje verre or, med en nedsett produksjons- og inntektssvinn. Det blir tunge løft å ta for å få balanse og overskudd i husholdningen igjen. Det ligger ikke, som mange tror, store opparbeidde reserver i utlandet og venter på oss. Norge har ført krig, og en krigførende nasjon legger ikke opp penger. De reserver vi har i utlandet består av matvarer og nødvendighetsartikler som vil bli brukt hjøg så hurtig som mulig etter krigen for å utfylle de største mangler.

De opplagrede norske skipsfartsinntekter som det har gått store ord om, eksisterer heller ikke i den utstrekning man forestiller seg. Tvert imot vil vår handelsflåte stilla betydelige kapitalkrav til sin gjenoppbygging når den tid kommer.

Hvor stor skade som alt i alt er påført landet nytter det ikke å oppholde seg ved nå. Å angi noe tilnærmedesvis riktige tall er umulig, ennå mindre i hvilken grad okkupasjonen har svekket produksjons- og inntektssvinn.

Her kommer det nemlig i første rekke an på oss selv, hvordan vi kan utnytte de rike aktiver vi fremdeles har i jord, fjell, skog, sjø og fosser, og hvordan vi er i stand til å bygge på oppspart "goodwill" og fjerne markedet. Hvordan folket som helhet er i stand til å legge godviljen til, både til positiv innsats og til resignasjon overfor de nye krav vi må vente blir stillt.

Hvordan etterkrigstidens økonomi skal legges an er neppe en gang skissert i hovedtrekkene, og vi må forøvrig for vårt vedkommende avpassa den etter de internasjonale linjer som etter hvert vil formes. Her skal bare bli slutt nevnt et par ting. Mens verden etter forrige krig stirret seg blind på gjeldsbyrden og kravet om en sanering og tilpasning til førkrigstidens forhold, er man denne gang oppmerksom på at vi ikke kan vende tilbake til det gamle utgangspunkt. Den nye verden må bygges på de økonomiske realiteter som er skapt under krigen. Vi må følge den nye tids anvisninger. Vi må følge de nye veier for handelen, søke de nye markeder for våre eksportprodukter. Fra første stund av må Norge ta opp arbeidet i den positive ånd for å bli med i den nye utvikling som byr Norge med sine råstoffkilder og store sjø-gående transportveier enorme muligheter.

#### K R I G

#### NOT SVARTEBØRSHAIENE

Moderne kultur bygger på samkvem og samhandel mellom folkene. Intet land kan langor rive seg helt løs fra omverdenen og være seg selv nok. Når så krigen stenger samferdsveiene er som et uunn-gjenglig fenomen. Mange varerarter forsvinner helt, og de næringsmidler og nødvendighetsartikler som forefinnes må føres ut på markert gjennom strengt kontrollerte kanaler og fordøles så rettferdig som mulig. Dette er en av krigens absolutte lover.

Under "normalt" krigsforhold - forutsatt at okkupasjonsmakten holder seg til fulleretten - går rasjoneringen sin gang greit og smertefritt. Men krigen i Norge har fra første dag av vært "unormal". Okkupasjonsmakten har totalt ignorert folkerettens regler og gått i gang med en systematisk og bestialsk utplyndring av landet. Dermed ble hele rasjoneringsprosedyren rykket ut av de vanlige gjenger. Det ble ingen sport å undre varer fra kontroll og dermed overlevning til tyskerne for å la dem gå direkte til norske forbrukere. Det ble en herlig plikt, og folket fikk en enestående anledning til å vise solidaritet og søkjenlse.

Stort sett har det norske folk bestått prøven med glans. Men ikke helt! Griskhet og pengebegjær er nå en gang karaktertrekk som forekommer over alt, og en del av oss har dessverre bukket under for dem. Sporten er blitt røme alvor, en skitten jakt etter gevinst, den laveste form for pengautprensing, nemlig ublu spekulasjon i menneskers nød.

Trafikken med svartebørshandel i stor stil begynte i nazitiden. Den ene skandale blant partilederne avløste den annen. De ble dyssst ned av de tysk-kontrollerte aviser, men offentliggjort av den frie presse som graverende eksempler på nazikorrupsjon. "Ministrene" storslakte svartebørstransaksjoner forekommer fremdeles daglig, og ikke sjelden med selveste Quisling som figurant. Vi tenker på skuldrene og sier: "Man har jo ikke annet å vente av en nazist -"

Men man kan vente noe annet av en god nordmann! Nazistene viste veien, men nordmenn som betrakter seg selv som gode jössinger har ikke vært sene til å følge etter. Det er et sørgelig faktum at det i dag fins menn og kvinner som ikke bare lever - og lever godt - av sin svartebørs-handel, men til og med legger seg opp i ikke ubetydelige formuer.

Det er disse menn og kvinner vi med dette erklærer en kompromissløs krig. Ikke svartebørsen i seg selv - den er forlengst godkjent som et ledd i kampen mot de tyske og norske nazistenes overgrep. Det er "grossisten", svartebørsshafen, ågerbonden, vi vil til livs.

La oss sitte noen eksempler. Vi kjenner en mann som, for to år siden kjøpte et større parti sukker på "børsen". Et helt år gjemte han sitt lager, og så i fjor begynte han å selge forsiktig ut til kr. 8.- pr kilo. Salget gikk for lett, syntes han, så han la på prisen til 10 kroner og senere til 12 og 15. Så stoppet han selget en stund for å skjerpe etter-spørslen i syltetiden. Så forlangte han plutselig 25 kroner pr. kilo, og folk kjøpte i sin nød. Men selv det var ikke nok. I dag er sukker van-skelig å oppdrive i butikkene; man får knapt nok dekket sin rasjon. Så kommer vår grossist som en reddende engel og forlanger 35 kr. pr. kilo! Denne mann er kjent, og han skal ikke glemmas!

Nylig hørte vi om en bonde som hadde lovet smør for 25 kroner pr. kilo til en mann hvis kone var syk og trengte ekstra næring. 25 kroner kiloet er dyrt, meget dyrt, men helsen er dyrere, og mannen var takknøylig for tilbudet. Men da smøret skulle hentes, var det alt solgt. Bonden beklaget, men unnskyldte seg med at andre hadde tilbudt ham seksti kroner kiloet, og han, fattig bonde, hadde ikke råd til å si nei! I dag forlanger han 75 og 80 kroner kiloet, og får det. Hans gård er gjeldfri nå, men man om hans gjeld til folket ikke blir tyngre å kvitte seg med enn hans gamle pantobligasjon?

Vi kjenner en annen bonde, en ekte jössing, bovaree! - som holdt unna varer for bra mennesker som tigget om å få lov til å kjøpe av ham, men som ikke klarte å betale de priser han forlangte. De samme varer solgte han senere til medlemmer av Nasjonal Samling, fordi de kunne betale hva han forlangte. Vi godkjenner ikke hans krav på å bli betraktet som en god nordmann.

Og så er det kanskje det verste eksemplet av alle - "grossisten", oppkjøperen som reiser land og strand rundt. Det er svartebørsshafen, som kjøper store kvanta av de viktigste levnetsmidler, fører dem til byene og allernærmest selger dem til forbrukerne med 100, 200, ja, tusen prosents fortjeneste. Han opptrer sjelden personlig. Han har en hel organisasjon av halvgjøl som stadig er på farten. Kolportørerne kan ofte være i god tro; men de skal jo også tjene litt - risken skal jo betales - og så vokser prisene, og grossistene gnir seg i hendene: han har jo fått den pris han forlangte, og får dessuten ofte prosent av sine agents folkjeneste. Dessverre kjenner vi mange slike svartebørsshafere, og vi føler oss sterkt fristet til å offentliggjøre deres navn, så motbydelig synes vi denne trafikken er.

Til å begynne med var disse grossister betraktet som rene velgjørere. De var blindeløddet mellom by og land. De hjalp bondene til å holde varerna kontrollen, og byfolk til å skaffe seg litt ekstra. Han var hjertelig velkommen i alle hjem. Men snart så han mulighet for å tjene mere, og pengebegjæret tok til slutt fullstendig overhand. Lek med niden, spekulasjon i hunger - er svartebørsshafens daglige virke. I dag kan vi bare erklære ham krig som det samfunnsøde han er, i morgen vil dødstolene - norske døstoler - tale sitt eget språk.

Men for å kunne klandre så vi være plottfrie selv. Man må huske at å kjøpe av svartebørsshafen er å gjøre seg medskyldig i hans transaksjoner. Du og jeg, som mener å ha våre moralske begreper i orden og gjør krav på våre medborgers aktelse, er ligg med på noe som vi avskyr og fordømmer.

Gjennom denne ulovtid har vi lært at vi må være for å holde oss rene.

La oss være konsekvent i våre handlinger, la oss vise svartebørsshafen vekk med forakt og avslå enhver søknad med ham.

Vi erklærer med dette krig mot svartebørsshafen, og sender ut vårt opprop:

TIL BYGGMANNEN:

Kjøp aldri av svartebørsshafene til ågerprisen. Husk på at ved å kjøpe gjør du deg selv skyldig i hans skitne transaksjoner. La ham brenne inne med sine dyrt kjøpte varer. Advær dine venner mot ham, boykott ham helt og holdent. Du som har penger og har råd til å betale, du må føre an i kampen, du må vise oss veien!

TIL BONDEN:

Salg ikke dine varer til svartebørsshafene. Du har muligens nok nok selv. Men husk på at den som til slutt får maten, betaler ruinende priser fordi han er sulten, mens hafen vokser seg stor og fet. Vi forstår ditt ønske om å holde det du produserer unna fra tyskere og nazister, og vi takker deg for dette. Vi inner dag en rimelig fortjeneste for den risikoen du tar, men forutsætningen er at du til enhver tid er klar over hvem du selger til, og at dine varer ikke kommer til å gå gjennom mange ledd før de når forbrukerne. Husk også på hvor skadelig hafens virksomhet er for forholdet mellom land og by - det står til deg å opprettholde det gode forhold og den solidaritet som vår felles kamp har skapt. Husk på at enighet er styrke - splittelse den sikre ød.

TIL KRIG MOT SVARTEBÖRS SHAFENE !!

HALVDAN KOHT:

"NORGE NEUTRALT OCH ÖVERFALLET"

I 1942 kom det ut et bok i Sverige "Norge neutralt och överfallet" av f.v. utrikesminister Halvdan Koht. Boka er av stor interesse for det norske folk. Hendingene før og under krigen har i landet blitt handsåme nøkternt og saklig av en mann som har første-hands kjennskap til det. Her er mange ting som før ikke har kom fram, og som slær i hel nasjonalpøst påstand om at det var England som førte krigen inn i landet vårt. Tyskland krenkte på gong den norske nøytraliteten. Norske protestar var nyttelause. Anten nekta tyskarane blankt eller dot kom ikkje noko svar. "City of Flint" - og "Altmark"-hendinga er tydelige prov på at Tyskland ikkje brydde seg om folkeretten. Det tyske prisenemskapet segla "City of Flint" inn på Hauge-sund haun 3/10 1939. Norge hevda sin nøytralitet: tok dei tyske sjø-mennene til fanga og friga det amerikanske skipet. Koht fortel så: Den tyske regjering protesterte straks. For å gjøre det lettere for tyskarane å dra attende den urettvise protesten, offentliggjorde og ikkje det veldige truugsmaal som fylgde protesten. Men det er eit faktum at tyskarane truga Norge med dei "ålvorlegaste fylgjer" om fartyg ikkje vart gjevt attende til Tyskland og fangane frigjevne. - Frå alle kantar vart det visse Norge pris, som våga hevda seg mot ei stormakt. Til slutt fann Tyskland det klokast å ta attende kravene sine. - "Altmark" kom fra Syd-Atlanten i februar 1940 og hadde nokre hundre britiske krigsfanger ombord. Då skipet kom inn på norsk vatn, spurde den norske offiseren som skulle forhøyrja seg om fartyet, om det fannst andre enn tyskarar ombord. Den tyske kapteinen laug utan å blunke og svarte: Nei! Den same tyske kapteinen har gjevt ut ei bok om reisa si med "Altmark", men han teiar med denne delen av samtala med den norske offiseren. Engelske sjøstridskrefter

stoppa "Altmark" og fridde ut fangene. Norge protesterte i London og Berlin. England sa seg til for å måtte handle som det gjorde. Berlin svarte 9. april med overfallet på Norge.

Koht fortel nøye og interessant om invasjonen i det memorandum den tyske ministeren i Oslo gav den norske utrikesministeren i dagninga 9. april, påstand han at hans regjering nyleg hadde fått tak i dokument som viste at England og Frankrike ville utvide krigen til Skandinavia, og hadde i tanker å hersja Narvik og andre stader i Norge. Etter dette fall altså Tyskland inn i Norge av forebyggjande grunn og i selvforsvar. I det kommuni-ke som den tyske hærforaneren for troppene i Norge sende ut 10. april, seier han til og med at tyskarane kom berre 10 timer føre den planlagde invasjonen av Norge. Den tyske regjeringa la den gongen ikkje fram det "bevis" dei sa dei hadde om dei franske-engliske planane. Og då Ribbentrop tre veker sein-are den 27. april, for diplomatene og dei utlandslske journalistene i Ber-lyn la fram det dokument som skulle prova påstandet hans, viste det seg at den tyske regjering hadde fått kjenskap til dei etter invasjons-gegn. Det einaste av dei publiserte dokument som kunne takast til inntekt for det tyske påstandet om franske-engliske invasjonsplaner, er nokre papir som dei sa var funne på britiske offiserar som vart takne til fange i Norge - altså etter invasjonen. Tyskarane oppgjev ei desse papir vart funne 22. april. Dei kunne såleis ikkje vera grunn til at Tyskland overfall Norge.

Overfallet på Norge var vel forebudd. Først i mars måned vart det halde kurs i norsk for tyske soldatar. Tysk-norsk soldatparter av general Sulzberger vart trykt. Alle soldatane var utstyrd med trykte instruksjoner om korleis dei skulle oppføre seg mot og tale med nordmennene. Slutt sagt, helle aksjonen var planlagt og foreludd på den vanlege tyske grundige måten. Men når forebudningane hadde gått for seg i så lang tid, tykkjer ein rök at den norske regjeringa burde hatt greie på kva som var i gjære. Om det seier Koht: Det hadde veruleg gått rykte om at Tyskland tenkte på å overfalla Norge. Vid juletid 1939 vart det rapportera til Oslo at ein stor tysk flote var på veg til Norge. Eg bad personleg komman-danten over den norske floten halda god vakt ved den norske sjøkysten dei næraste dagane og nettene. Alle permisjonar vart landragne, og kystfest-ningane fullt krigsbude. Men tyske krigsskip viste seg ikkje. Rykte om ein tysk åtaksekspedisjon viste seg å vera utan grunn. Ein annan gong, det var visst først i februar 1940, sende den norske legasjonen i Berlin eit tilleggetem og sa at det var grunn til å tru at den tyske floten ville gå frå Stettin til Syd-Norge. Den gongen vart og åtgjerdet toke for å sjå fienden. Men ingen ting hende. Så til sist sende legasjonen i Berlin eit telegram 5. april som innheldt om lag det same som dei to førre. Eg vedgår at og kjende meg ikkje så litte skeptisk denne gongen. Og kva som hende så meinte eg at landet var tollag vel vaktia mot dei fieste tankjende overrullingar. Men eg sende sjølvsgatt budet vidare til dei militære leid-arene så dei skulle vera budda. - Etter det vi no veit, svir vi nok dette var vel blåbygd, men her i landet var vi ikkje vane å reddast overfall, og etterpåkløke er det alltid lett å vera.

Koht skildrar hendinga hatta mellom 8. og 9. april med dei tyske bombe-flya durande inn over Oslo. Ildet på natta vart regjeringa samla, og den tyske ministeren i Oslo, Dr. Brüner kom med Tysklands ultimatum. Det kunne Norge ikkje gå med på. Dr. Brüner sa då: Da blir det strid, og ingen ting kan redda Dykk. Utrikesministeren svarte: Striden har alt byrja.

Stortingspresident Hambro var tilstades ved regjeringsrådet. Etter hans forslag flytte konge, regjering og storting til Hamar, seinare til Elverum og Nybargsund. På same tid klyrde ca. 20 lastebilar ut av Oslo med gullet frå Norges bank. Stortingsrådet i Elverum var ei av ålvorstundene i Norges søge. Hambro leidda møtet, og Koht seiar om han: Hans mod, hans energi, hans skarpe tanke og pariaentarske dugleik var eigenskeper som gjorde det mogelig å opprø og særbystes vedtak i denne kriss. Det vart her vedtatt at kongen og regjeringa skulle vera dei einaste lovlege norske styresmakter om dei så skulle tvungst til å to opphald i et fremant land.

Det blei et ein far av kong Håkon i denne boka er skildret til å setja mod og von i oss her-heim. Han var i dei mørke dagane typon på den rakrygga og kloke monark som berre tek eit omsyn: Fedeelandet. Dr. Brüner prøvde få kong Håkon personleg til å gå med på dei tyske krava, men utan vaktling avlo kongen. Og vi skal ikkje gløyma det. Det er gøymt i alle ekte nordmenns hjarta og skal takast fram den dagen kong Håkon atter stig i land på norsk jord. Om bombinga av Nybargsund fortel Koht: Kongen sat på ei treskammel i den djupe snøen. Med vonn-lege ord trøysta han og setta mod i dei som var kring han. Det var ei lidning for han å sjå denne barbariske uodden, og vita at dette måtte helle folket hans førebū seg på. Men det han såg, gjorde han berre vissare på at han hadde handla rett. Ingen kunne forhandla med ei styremakt som gjorde seg skyldig i slike gjerningar. Han kunne ikkje ana enn forsakta slike menn. Og alle nordmenn kjende det same. Frå og med denne dagen vart kongen, mer enn nokon gong før, eit nasjonalt symbol og eit samlingsbanner. Og sjølv viste han eit mod og ein styrke som gjorde han til forebilde og hovding.

Professor Kohts bok kjem til å bli eit historisk kjeldeskrift når Norges søge frå krigen ein gong skal skrivast.

DE 2200 TYSKE LÖSUNGENE I NORGE

De er anerkjent som tyskere og oppdras til nazister - EN AVSLÖRENDE BOK, utgitt av REDRESS

En høyst interessant bok er nylig kommet ut i Norge. Den er ikke til kjøps hos bokhandlerne, men den fortjener allikevel å bli kjent i videst mulige kretser. Denne boken heter "Før en Grossgermanien" og som utgiver står selveste overbuddelen med den lange tittel, finv. montör, Redress. Boken er trykt hos Aas & Wahl 1943.

Samme Redress har skrevet et forord, hvort han opplyser at boken handler om den såkalte "Lebensborn"s virksomhet i Norge. Vi skal senere komme tilbake til hva denne organisasjon egentlig er. Redress takker alle sine medarbeidere for det han kaller deres oppfrende arbeid og slutter med følgende tilfæde: "Større enn enhver ros, skjønnere enn enhver utmerkelse, er det for alle som har arbeidet med denne oppgaven å se fremveksten av sunde barn som engang vil bli et blindeledd mellom folk av samme blod og rase." Det er mer enn tvilsomt om Redress og hans medarbeidere noen gang vil få noen glede av disse "blindeleddene".

Bokens første kapittel oshandler Norge og nordmennene og er et skoleeksempl på tysk stupiditet og fullstendig mangel på evne til å forstå andre folk. For det meste er kapitlet noe erkesludder om motsetningen mellom det idealbillede av Norge tyskerne hadde dannet seg og den blitre skuffelse de nye verdensborere opplevet da de kom hit. "Amerikanismus und Salonbolscheismus schienen vorzuherrschen." Det jamres svært over vår åndelige avhengighet av de angelsaksiske land, men i stedet for som intelligente mennesker å sette seg inn i dette forholdet, som bygger på en tradisjon som er århundr gammel, forklares det på ekte tysk vis med at Norge var en "avvikle" og at vi ikke begrep noe av den "nye" verdensanskulise. Nordmennene er kort og godt noen sinker - det er den vidunderlige attesten vi får av de største sinkene i hele Europa. Ildfartid innrømmes det at den sosiale nød og de sosiale misforhold her ikke har vært så ille som i Tyskland, og det er jo alltid noe. Men - "den sunde selvstendighetsfølelse var blitt til usund individualisme", Norge hadde vendt seg bort fra "Europa og europeiske problemer" (1). Som et bevis på vårt moralske forfall anføres med hellig gru at et nagerorkoster opptrådte "i aulaa i et universitet" og ble tiljublet av "studentene" (1) Etter tre års virksomhet har i landet vot altså ikke den såkalte politigoneral i Norge bare har ett universitet og at culen blir lelet ut til konsertier som

bestilles av andre enn studentene.

I annet kapittel får vi høre om Norge etter okkupasjonen, det vil si om den østlige side av denne okkupasjonen. Først gjøres oppmerksom på en såkalt førerforordning av 7. mai 1940 som forbød tyske soldater å gifte seg med utenlandske kvinner. En ny situasjon oppsto i fjeldtid etter besettelsen av Norge, Danmark, Holland og Belgia: "hvor menneskene overvølende var av nordisk rase". Forordningen av 7. mai 1940 ble da andret derhen at det ikke skulle være til hinder for at wehrmachtsgjefte giftet seg med rasebaserte personer. Men for å sikre det tyske "folkelagene" måtte det også her foretas innkrenkelinger og svinges for at uønskede raseelementer ble holdt borte.

Det medtys åpnet at de norske tøsler som finlot seg med tyskere fikk mange vanskeligheter. Foreldre forstøtte sine barn, slektninger og venner avbrøt forbindelsen med dem, ja, det kom endog til hender til hender. Særlig vanskelig ble situasjonen for de jentene som ventet seg unger. De tørde ikke fortelle sine foreldre sannheten. Mange gikk til det norske mødrehjelpeskjennet - som i boken frestiltes som den store nasjonale fosterforeningskontoret - men andre søkte "beskyttelse" hos de tyske myndigheter.

Da det norske folks innstilling til disse tøsene var en kjent sak, trådte kumpanene Redfess og Terboven sammen allerede i desember 1940 for å ordne denne saken, og i februar 1941 ble det bestemt at organisasjonen Lebensborn skulle ta seg av alle tyske tøsinger og deres mødre. Videre ble det oppstilt visse "retningslinjer", hvorefter vi gjengir:

Tyskland er den førende makt i det stormenske rum (!). Den tyske soldat, som kjemper for sitt folk, må i størst mulig grad betraktes for "anliggende som kan belaste ham sjølelig" (!). Så lenge han oppfører seg pent, skal derfor hans familie og de rikstyske myndigheter ikke få noe kjennskap til de tøsinger han har produsert i utlandet. For ungene selv skal det opprettes hjem etter mønster av Lebensborn-hjemmene i Tyskland. Det norske mødrehjelpeskjennet skal gjennom Nasjonal Samling og med hjelp av tyske organisasjoner gjøres til en virkelig rådgivende sentral for mødre, etter mønster av det tyske "Mutter und Kind". En rasemessig vurdering av mødrene selv, som i Tyskland, kan dog først foretas, "da det for trykkelikk ville føre til betydelig uro". Rikskommissæren påtok seg den såkalte "finansiering" av det nye tiltaket - d.v.s. en ytterligere plyndring av det norske folk - mens organisasjonsarbeidet ble lagt under Redfess.

I kapittel 3 får vi nærmere beskjed om hva dette Lebensborn egentlig er: Organisasjonen ble opprettet i desember 1935, med det formål å undersøkte "rasemessig og arvebiologisk verdifulle familier" og å ta seg av rasemessig og arvebiologisk verdifulle mødre og deres barn, uansett om de var gift eller ikke. Det er, heter det med en av de vanligste tyske forvurdede fraser, disse prinsipper som ligger til grunn for "SS's strenge blodmessige tanke og arvebiologiske utvalgsprinsipper". Herr Redfess kunne ha uttrykt seg adskillig klarere, men meningen er tydeligvis at de mest "ariske" av horeungene skal utdannes til fremtidige SS-folk. Disse prinsipper beviser, heter det i samme dunkle språk, også "SS's befolkningspolitiske vilje". Den dybeste grunn til dette erklæring er fremgår i fjeldtid av følgende kalde uttalelse på slutten: "I de kommende generasjoner vil det spille en viss rolle om vi har 20 eller 30 divisjoner ekstra til rådighet for å forsvare det som våre kamrater har tilkjempet seg."

4. kapittel handler så om innførelsen av Lebensborn-arbeidet i Norge, hvilket startet i mars 1941. På grunn av det norske folks mentalitet og av andre årsaker var det i fjeldtid klart at arbeidet måtte legges an noe anderledes enn i Tyskland. De lange avstandene i Norge - som det stadig jannes over - betydte således at arbeidet måtte tredeles, med et sentralsted i Oslo og særskilte avdelinger i Bergen og Trondheim.

Den aller første oppgaven var naturligvis å få tak i alle de tøsene som skulle ha barn. Opprop eller rundskrivelse til de norske kvinner var utelukket, heter det, for det ville ha ført til "uoprettelige politiske vanskeligheter". Den engelske senter - dermed menes den norske kringkasting i London - ville ha forstyrret organisasjonsarbeidet sterkt, "for den gang kunne den ennå høres i Norge, og dens anvisninger ble - som det alltid viste seg på andre områder - mer eller mindre fulgt av nordmennene".

Den eneste vei å gå var gjennom den tyske soldat. I juni 1941 ble derfor alle soldater som ventet seg tøsinger her oppfordret til å melde dette, og samtidig ble de gjort oppmerksom på at man ventet de hadde "ansvarsfølelse overfor vedkommende norske kvinner og de ungene som var ventet". Organisasjonen ble utbygget videre med underavdelinger i Kristiansand, Lillehammer, Stavanger, Trondheim, Kirkenes og Narvik. Og så begynte syndene å melde seg, både mannlige og kvinnelige. Som eksempel på tøsens "sjølelige forfatning" siteres et brev fra en av dem, som er redd for at pleiemoren skal oppdage sannheten - for da blir jeg sett på porten med to barn, sier hun. (Hun har altså vært ute før). Situasjonen er ikke til å holde ut lenger, fortsetter hun. Dette brevet er fra juli 1941. - Videre gjengis et annet brev, tydeligvis fra Trondheim. Tøsen skriver: "Vi bor sammen med en meget dærlig familie, søsne som er engelske eller russisksvenske, mens mor og jeg står i Nasjonal Samling. Mannen og konen har mange ganger fått beskjed av det tyske politi i Trondheim om å holde seg rolig, men nå er det blitt verre og ikke bedre. De skjeller meg og min sønn ut med de verste ord og kaller meg hore og getopike. Min lille sønn går under navnet horeungen. ... Jeg ville være Dem meget taknemlig om De ville skremme denne familien litt så jeg fikk fred" (!).

I det følgende kapittel, Hefegründung, får vi vite hvordan disse føde- og barne- og mødrehjelpene ble organisert. I innledningen heter det meget betegnende: "Den som en gang har opplevet det fiendskap som møter de norske piker som holder seg med tyske soldater, vil forstå at innrettelsen av slike hjem ble den mest påtrengende oppgave". Mottagelsessteder for tøsler og fødehjem for dem fikk forrett frafor alle andre ting. Det gjelt snarest mulig å få tøsene bort fra "den tyskfiendtlige påvirkning" og dessuten å opprettholde fiksjonen om at de tyske myndigheter kunne klare dette på egen hånd, uten norsk hjelp. Derfor avviste man bestemt tanken på å bruke de norske institusjoner på området.

For å bringe mødrene ut av "døres tidligere, fiendtlighetsmede omgivelser" og skaffe dem ly og ro, ble det først åpnet et "mottagelses-hjem" i Kristinelundveien i Oslo (dermed siktes til Joh. Ludv. Winckels villa der). I februar 1942 ble det videre innrødet et hus på Olav Kyrres plass i (Grosserer Strøms) med plass for 20 mødre og 6 barn. Dette siste ble en slags sentral, hvorfra tøsene drifgeres til de såkalte "Vornehe" eller til fødehjem. Olav Kyrres plass i er nå organisasjonens "Stadthaus" i Oslo, og her er også soveplass for medlemmer av Lebensborn-organisasjonen som er på gjennomreise i byen.

Det viste seg snart at det trengtes slike "Stadthaus" også andre steder. I juni 1942 tok man et hus på Hop ved Bergen, og her er det plass for 20 tøsler og 6 tøsinger. I Trondheim var det særlig vanskelig å skaffe hus p.g.a. det sterke beløgg av tyske tropper, men også her fikk de naturligvis tak i et med plass for henholdsvis 30 og 10.

Denne typen av hjem er altså egentlig gjennomgangssteder. Ved siden herav opprettet man i fjeldtid særlige fødehjem. I juli 1941 tok man Hurdals verk, hvor det er plass for ca. 45 tøsler og 90 unger. I november 41 "leiet" man dessuten Klokken turisthotell, med plass for 35 tøsler og 60 unger. Dette stedet er nybygget etter krigen og plassforholdene er bedre enn på Hurdal, opplyses det. Det er derfor

truffet den erøring at de "rasemessige bedrø" av mødrene - hvilket ikke sier stort - er plassert på Klokken, og de av "mindre god rase" på Hurdal. Det tilføyes: "Kvinner som er mindreværdige av rase og karakter, blir ikke opptatt på våre hjem, men av norske mødre som er innrødet av oss."

Videre har vi de såkalte "Vornehe" hvor tøsene tilbringer tiden før de kommer til fødehjemene. Et av dem er Gelfo med plass for 60. Endelig er det de egentlige barnehjem, og vi får her en sentraental skildring fra Godthaab hvor tyske barnefedre og deres tøsler kommer og hilser på de små. Vi får også et innblikk i ungenes oppdragelse, og det er å merke at man helt fra deres fødsel legger an på å gjøre dem til gode nazistiske borgere og innrøde dem i det såkalte "folkofellskap". En barnepleierske sier: "Allerede tidlig må den lille verdensborger venne seg til at også han må undre og innrøde seg. Stjvisim er et ukjent begrep her på stedet ... Videre heter det i boken: Foran vet at hans barn blir betraktet som et t y s k barn og et alt er innstillet på å forme et t y s k menneske, som senere en gang skal bli et verdifullt medlem av folkofellskapet. Dette skulle lette avjøvelsen av disse ungenes skjebne etter krigen."

Foruten Godthaab har vi av slike steder også Stalhøim turisthotell. Her er det plass for 100 unger, men enda strokker seg det ikke til for den stadig økende barneflokk. Man måtte derfor se seg om etter mere plass, og i slutten av 1942 tok man en stor privateiendom som tilhørte en mann som hadde reist til England. Den var beregnet å stå ferdig ombygget i mid i år og den gir plass for 80 unger tfl.

6. kapittel heter Omsorgen for mødrene. Her fortelles om de omhyggelige forundersøkelser for å konstatere at de ikke fører med seg, undersøkelser av deres boligforhold, privatforhold etc. Hvis de politiske opplysninger om kvinnen eller den rasemessige bedømmelse av henne er negativ, blir hun anbrakt på et n o r s k hjem på Lebensborns "bekostning". Det understr. kos sterkt at de som stiller med denne sje av saken må ha "praktisk menneskekunnskap og t a k t", og da tyskerne i rent utrolig grad manner begge deler, kan man lovende forestille seg hvordan resultatet ofte blir.

Kapittel 7: Schulung der werdenden Mutter. Dette er, uttales det, en av de vanskeligste og nødvendige oppgaver. De norske kvinner er vokst opp under helt andre betingelser enn de tyske, de kjenner ingen "Völkischer Kampf" og deres blikk er "tilslørt av ensidig politisk propaganda" (!) Ensidedigheten blir oppå mindre under de nye lærere. Ders livsanskuelse er dessverre også "påvirket av den engelske sakske smak" (hale boken er forøvrig et vidnesbyrd om tyskernes åpenbare mindreværdighetskompleks overfor de avskyelige "engelskøser"). Men, heter det videre, en norsk kvinne som ventor barn med en tysker og kanskje senere kommer til å gifte seg med ham og love i Tyskland, må ubetinget bli fortrolig med det som kalles d e u t s c h e s G e d a n k e n g u t. Forutsetningen for dette er i fjeldtid at den blivende mor fortast mulig blir frigjort fra sine tidligere omgivelser.

Opplyeringen av tøsene begynner alt i forhjemene, hvor de oppholder seg fra den 4. til den 8. svangerskapsmåned. I disse hjem frives det norsklærte eller forvillende av "Reichsbabuto-skolene" i Tyskland. Tøsene lærer seg her husholdning samt syke- og barnepleie, men de slipper ikke med det: "Die weltanschauliche Schulung" inntar også en bred plass. Ved foredrag etc. voktes deres sinn for "das germanische Volkstum". Om kveldene må de strikke, ikke bare for horeungene, men også for de tyske soldater. De fører med andre ord det hundelivst Jo har fortjent, og det kan neppe være til større trøst for dem at de fikkaste får premier og alle sammen et vidnesbyrd av "Reichsmutterdienst".

Selv ikke når de har brakt ungene til verden opphører deres "Schulung". Den foregår dag de på et annet sted, nemlig på den såkalte "Muttersschule" i Lior, som nattopp er åpnet eller skal åpnes.

Kapitel 8 heter Den tyske soldat. Her får vi vite at alle paramitots-

oppgaver blir nye grenset, men arbeidet vanskeligst i høy grad av at man ofte først har et svært stroy med å finne den soldaten som er utlagt som barnefar. Ofte kan det bare gis uenigaktige oppgaver om hans person, stundom har han skiftet forlagingssted og står ikke i forbindelse med kvinnen, og stundom er han heller ikke uenigrettet om at hun skal ha barn. "Ved hjelp av lysbilleder, personalbeskrivelser og brev søker man de å komme til klarhet, men det hendor at kvinnen ikke en gang kjenner soldatens navn."

Kapitel 9: Ekteskap og overflytning til Tyskland. Det innrømmes her at det dessverre ikke alltid har vært "fullverdige kvinner" de dumme tyskerne har best om å få gifte seg med. Man hadde da å holde seg til den før nevnte førerforordning om at bare rasemessig verdifulle kvinner skulle gis adgang til "det tyske folkofellskap". Hvert enkelt tilfelle måtte prøves nøye. "Avgjørende", heter det, "er da ikke bare den norske kvinnes ofte nordiske utseende, men også hennes og hennes familjes hele holdning og lovesett. At det norske folk ikke bare består av nordiske elementer, viser de hosføyede billeder". Merkelig nok står det ikke et ord om en tilsvarende rasemessig undersøkelse av barnefedrene. At det tyske folk ikke bare består av nordiske mennesker - hvis det da i det hele tatt fins noen slike i det - viser alle de degoene vi daglig kan se her i landet.

Som eksempel på hva de stakkars tyskerne må lide for kjærlighetsens skyld anføres følgende:

En morfingefreiter var "forlovet" med en 23-årig norsk kvinne som skulle ha et barn med ham. Allerede som ung pike ble hun betognot som en gatottis. 16 år gammel ektet hun et tvilsomt Injilvid. Matrosen ble gjort kjent med alt dette, men insisterte likevel på å gifte seg med henne. Men det ble - "selbstverständlich" - avslått. Man må herudt når det gjelder det tyske folks fremtid, heter det bombastisk. Det vil nok også Redfess og de andre nazistene få merke når krigen er slutt.

Det er påfallende hvor angstelige man også her er for det som kalles "fiendtlighetsmede norske kretser" - det vil altså si det norske folk. F.eks. når det gjelder soldatbrøder som allerede er kommet til Tyskland, men "viser et forhold som ikke er forenlig med en fremtidig tysk kvinnes og mors". Det uttales at slike ikke må behandles for brutalt i det dette kan utnyttas propagandemessig. Forøvrig siteres det et brev fra en slik tøs, som skriver fra Köln og er begestret over at hun har spist fisk bare to ganger på en uke. Dette var før startbombingen. Nå behøver hun forhøpentlig hverken kjøtt eller fisk mer.

På slutten kommer rosene i pølsen, nemlig de statistiske oppgavene:

Inntil 31. desember 1942, altså til siste nyttår, var det behandlet i alt 2610 tyske farskapsaker i Norge. I 1469 tilfelle ble farskapsaker anerkjent, i 287 benektet. 219 tilfelle er ennå ikke avgjort og i 35 er lieren forblitt ukjent. De fleste barnefedre tilhører hæren og derefter kommer luftvåpenet, men politiet og marinen er også godt representert og endelig har vi 68 sivile.

Til utgangen av desember i fjor var det født 2217 barn plus 21 dør or. Fødselene begynte alt i november 1940, da det var 2. Så fulgte 1 i januar og 7 i februar. Alt sommeren 1941 er vi oppå i over 70 pr. måned. I november er tallet 93 og i desember 1941 kulminerer det med 140. Så faller det jovent i første halvår av 1942, ned til 107 i august, men stiger så igjen til 120-130 i annet halvår. Det siste tallet i boken, altså for desember 1942, er 122. Dette er altså m i n d r e enn i desember 1949, da det som sagt var 140. I fjøpet av det første halvår ble 63 barn.

Inntil utgangen av 1942 hadde i alt 139 tyskere giftet seg med sine tøsener. Dessuten er ekteenskap påtenkt i 884 tilfelle til.

274 tøsener er flyttet til barnefredens slekt i Tyskland og derav er 103 gift. I 786 tilfelle er overflytning påtenkt. Også denne opplysningen vil være til nytte når tøseneres skjebne skal avgjøres etter krigen.

Endelig har vi en yrkesstatistikk omfattende 2514 tilfelle og ført a jour til 15. desember i fjor:

Tøseneres yrke:	Tøseneres fedre:
Hushjelpere 865	Uten yrkesoppgave 553
Uten yrkesoppgave 508	Uten enhver oppgave 503
Uten enhver oppgave 487	Ikke faglærte arbeidere 350
Ikke-faglærte arbeid- ersker 156	Håndverkere 328
2076	Bøddere 182
Kvinnelige håndverkere (sydamer etc.) 195	Faglærte arbeidere 1778
Kontordamer 110	Kjellmenn og handlende 76
Eksportører 101	Frle yrker (kunstnere, musikere etc.) 550
Sykepleiersker 33	
Faglærte arbeidere 32	
Skolelærere 22	
"Bauerlicher Beruf" 5	

Refleksjonene gjør seg selv.

I sluttkapitlet understrekes at når det f.eks. gjelder adopsjon av disse ungene, har de norske myndigheter ingen ting å si. Justisdepartementet kan ikke bifalle noen slik adopsjon uten samtykke av "Lebensborn". Det ligger helt i tyskernes hånd å avgjøre disse barns skjebne.

### NYE POLITI OG LITEN TRYGGHET.

I en stor og bombastisk tale forkynte Jonas Lie for en tid siden at vi nå endelig hadde fått bygget opp en politistat i Norge! Nå var det blitt andre baller enn før, da vi bare hadde så få, så aldeles for få og små politistyrker. Vi andre mente jo at så små politistyrker bare var til vår egen ære. For tyskerne kom til Norge sto vårt land lavest i skandinavisk mordstatistikk - enda det var så smått stoll med vårt politi.

Med en så overflødig mengde politif som vi nå har fått, kunne vi i all troskyldighet anta at i hvert fall tryggheten mot å bli bestjålet måtte være blitt større. Men vi tar feil. Bøndene i Norge er ikke lenger en gang sikre for innholdet av sine stabbur. På Østlandet er derfor alt som overhodet kunne flyttes inn fra staburet til hovedhuset blitt flyttet. Flukt fra stabbur til hovedbygning har ikke forekommet i Norge siden Carl XII drev omkring her i landet. Det er heller ikke lenge mellom hver gang man hører om tyvslaktning. Men politiet i "politipresident" Askvigs embetsdistrikt har det så travelt med å forfølge landsmenn for manglende æykt i ryggen at den lar den stadig voksende mengde tyverisaker ligge og godgjøre seg. En sak som dørne fra begynnelsen av august i år er politiet ikke begynt med ennå!

Gjennom en glugge til grisehuset på en gård ikke langt fra Oslo hadde tyver tatt tre griser og dratt dem ned i potetakeren. Her gikk de i gang med å slakte grisene og å spikke skinnene av dem. Naturligvis kunne de ikke skilde krisene i akron som skiller en, og det satt derfor meget spakk igjen på skinnene som de lot etter seg. Fra en

annen gård mistet man ved pinsetiden en kvie. Dyrrets hode og hud ble senere funnet igjen. Ved tyvslaktning legges alltid huden igjen fordi den gjerne er så sunderskåret at en garver ville komme med ubehagelige spørsmål om han fikk hud fra tyvslaktning til behandling.

På ettersommeren en gang foregikk det på et sted i Vestro-Bærne ikke så meget som hundre meter fra Ringerskveien mellom klokken 1 og 2 midt på slaktning av en stjålet gjøkalv. Noe slikt ville ha vært utenkelig i det gamle og gjennefordervude norske samfunn hvor vi var så blinde at vi ikke en gang kunne oppdage at vi var under britisk-amerikansk jødisk-plutokratisk herredømme. I den tiden da vi var behersket av verdensjødedommen og leste gode serier fra Gyldeidal (som Gulbrand Lundt ikke kunne fordre), gikk det i hvert fall an å få ha en kalv i fred på båsen, og det gikk til og med an å få kjøpt et stykke kalvekjøtt. Den gang hadde vi nemlig ingen verdensjødedomdelagere i landet som skulle ha sine daglige gode kjøttmåltider og bli tykke og fete. Så til å sikre oss kjøttet vårt hadde vi da en gang nok politi i hvert fall. Men i hvert eksempel fra Ringerskveien måtte det tømmerhoggerne til. De trodde at tyvslakterne plukket bær, men så syntes de det var så rart at de ble så lenge på samme sted. Derfor gikk de for å undersøke bærplukkernes, som tilfeldigvis tok til bens og lot et 50-kilos, dyr etter seg halvslaktet. Tømmerhoggerne gikk ned til gården Rustan og telefonerte til politiet. Det kom to timor etter og hadde med seg hund. Bikkja fulgte sporet til en elv hvor tyvslakterne hadde vasket seg, men mistet det der. Politimennene gjorde intet forsøk på å la bikkja finne det igjen på den andre siden av elven, og har ikke heller gjort det siden.

Slike saker kan en trekke frem i dusinvis. Det askvigske politiet gikk på i dem. Oppklaringen av dem fører jo heller ikke til noen utbetaling. Askvig, og hvorfor skal man da bry seg? Men hvis man vil vite hvor det ble av kjøttet som tyvslakterne hadde etterlatt seg ved Ringerskveien, så gikk det i megene til verdensjødedomdelagere.

### HVORDAN FREDEN SKAL FORMES

Utdrag av C.J. Hambros bok "How to win the Peace"

Tross mange ulikheter i oppfatningen av selve prinsippene som detaljene, synes det likevel å være en således overensstemmelse på en rekke punkter hos alle dem som har offentliggjort sine tanker om fredens problem.

1. Ingen fred kan følge uafdelbart etter krigshandlingenes opphør; først må det komme noe som tidligere kaltes en avkjølingsperiode, men som nå betraktes som en nødvendig overgangsperiode og som må vare noen år. Harold Nicolson, Lord Davies, den amerikanske kommisjon for studiet av fredens organisasjon, president Hoover og Mr. Gibson, vis utenriksminister Sumner Welles og utenriksminister Hull - alle er de enige på dette punkt. I denne perioden (som allerede har begynt midt under krigen) må de planer, organisasjoner og institusjoner organisk vokse opp som kommer til å spille stor rolle for de endelige avgjørelser angående etterkrigsordningen.

2. Når kampene har opphørt, blir det nødvendig at de forrente nasjoner for noen tid eller kanskje for en lengere periode okkuperes eller retttere overtar forvaltningen av de totalitære områder og likeså at de administrerer store deler av de områder som er blitt inntratt i krigen - inntil forholdene der har stabilisert seg så pass at nasjonale regjeringer kan overta styret og nasjonale festninger kan innføres eller formys.

3. For det kan bli tale om noen stor konferanse, som kan bestemme de endelige fredsvilkår, må det bli en rekke eksperimentelle konferanser for å skille spørsmål, som diskuterer spesielle problemer og søker å finne løsninger på dem. Den endelige fredskonferansen må der få karakter av en samordnende og ratifiserende konferanse som av en politisk nyskapende forsamling. De politiske problemer må være løst før fredskonferansen kan tre sammen.

4. Det er også almeninnseig mening blant dem som har rott til å høre en oppfatning i disse spørsmål, at noen skadenstatningsbataljoner ikke kan pålegges de totalitære stater etter krigen. - En helt annen ting er det at de totalitære stater må yde vederlag for alt det de har ekspropriert og stjålet i de okkuperte land, heri inngår økonomiske interesser i industrier og forretninger, i jord og faste eiendommer, og at de må yde enhver mulig erstatning for all villkårlig ødelagelse av eiendom.

5. Alle de forrente nasjoner har proklamert at de ikke ønsker noen ytterligere territorier eller bosetninger av noen slag. Det blir derfor ingen vanskelighet å gjenopprette de nasjonale grenser, selv om visse justeringer som kan være rettfærdige må foretas - som f.eks. mellom Ungarn og Romania, mellom Ungarn og Tsjekkoslovakia og mellom Italia og det østlige grekernes. (De grenser som Italia fikk i Versailles hadde neppe berettigelse fra geografisk, historisk eller nasjonalt synspunkt, og det italienske regjere har vært påfallende hardt mot de nasjonale minoriteter). Det synes også å råde almen enighet om at det må opprettes en slags Danubiusføderasjon, som økonomisk binder sammen statene langs denne øst-europøiske vannvei. De avtaler som ble inngått mellom de greke og jugoslaviske regjeringer 15. januar 1942 og mellom de polske og tsjekkoslaviske regjeringer 25. desember 1942 er sterke beviser på muligheten av en vennskaps- og føderativ politikk i det østlige og sydøstlige Europa. Østersjøproblemet kommer til å bli et av de vanskeligste. De baltiske staters skjebne, spørsmålet om de russiske interesser ved Østersjøen, spørsmålet om Alchodjyene, spørsmålet om Danzig og Memel kommer alle til å kreve sine egne eksperimentelle forsøk og den mest taktfulle behandling. - I øst må problemene om Manchuria og Korea kreve det mest omhyggelige studium uten forutfattede mening og de mest inngående kunnskaper for man fattor definitive beslutninger.

6. De mandatområder som Japan har hatt må tillesse de andre mandat-områdene plasseres under administrasjon av en internasjonal handelskommisjon. Det finnes også en meget sterk opinion for å skape et Internasjonalt koloni-department i nær forbindelse med mandatkommissjonen og å opprette en helt ny form for koloniforvaltning.

7. Det finnes en meget utbredt og sterk følelse som går ut på at en av de nødvendige forutsetninger for å vinne freden tilbake må bli obligatorisk domstolsbehandling av mellomstatlige konflikter og rettsviser. De Internasjonale jurister i den amerikanske kommisjon for fredens organisasjon ønsker dette. Det samme gjør de fleste skribentene som ikke tilhører karrfærediplomatens kategori. Lord Davies har i mange år vært en ivrig talsmann for obligatorisk rettsbehandling. Som et tillegg til den faste Internasjonale domstol vil han innføre en "billighetsdomstol". Ingen opposisjonell stemme har havet seg mot obligatorisk voldgift eller obligatorisk rettslig avgjørelse på annen måte, når det gjelder mellomfolkelige konflikter.

8. På et annet betydningfullt punkt finnes det også en almen overensstemmelse i forklaringen: artikkel 19 i folkeforbundspakten må gjøres en lovende realitet, skjønt i kvaftigere form. (Den lyder: Delegatene må fra tid til annen foreslå for forbundets medlemmer å oppta til formål prøvelses avtaler som ikke kan tilkomme wars, og likeså forhold av Internasjonal betydning, hvis forsette varighet vil kunne utgjøre en fare for verdensfreden). - Det er ikke alltid lett eller uten risiko for en svakere part å forelange revisjon av en avtale. Derfor finnes det en utbredt mening om at avtalene selv bør inneholde bestemmelser om

at avtalene selv skal inneholde bestemmelser om revisjon eller om visse tilfeller av. - Atlanterhavets-dokumentasjonen nevner betydningen av at de totalitære stater blir avvognet. Men det er ikke utarbeidet noe sære bestemt program for dette. Spørsmålet om en internasjonal armé, om internasjonal politistyrke, eller kanskje begge deler, er blitt drøftet. Ingen definitive planer foreligger i øidertid. Og det er neppe mulig da vil gjøre det før folkene er kommet mere fullstendig overens om hva slags verdensorganisasjon som skal opprettes. - Et problem som henger sammen med punkt 5 må nevnes. I følge en populær oppfatning blir alle tyske enkeltstatene gjenopprettes, slik som de eksisterte før Hitler, ja, endog slik som de var før 1870. Dette er neppe noen klok tanke. Hvis tyskerne, når de er funnet verdne til nasjonalt selvstyre, beslutter seg til å gjenopprette Bayern, Sachsen o.s.v., må det stå dem helt fritt å gjøre det. Men hvis - og det er meget nær sannsynlig - de beslutter seg til en enhetsstat, må det stå dem like fritt å treffe en slik avgjørelse. Tysklands grenser skal i øidertid være de forhittelske.

Haabro avliven på en helt overbevisende måte naziflegonden om de forfulgte tyskerne og den tyske ornat som ble ødelagt av andre fiender. I ordets politiske mening eksisterte det ikke noe Tyskland før 1870. Kanskje er spørsmålet om "oppstykkningen" av Tyskland ikke et slikt konfliktens som det ser ut til, skriver han. De som virkelig tror at Tyskland har noen legitime krav på Øst-Europa, hele Tsjekkoslovakia eller deler av det, og visse polske områder, er meget få, selv om de nå synes meldige. Han fortsetter: Det program som inngår i de ovennevnte 8 punkter betyr et stort skritt fremover. Men det kan ikke på noen måte være nok til å vinne freden. Det er meget viktig at man i en internasjonal rettighetserklæring fastslår de overordentlig betydningfulle prinsipper for religionsfrihet og menneskelige rettigheter som er understreket både i Atlanterhavserklæringen og i de forrente nasjoners Washingtonerklæring. - Dette kan mest effektivt skje ved å innføre en internasjonal strafferett og en omhyggelig forberedt internasjonal kriminaldomstol. I den forbindelse er det også framhevet at det problem å oppløse og gjenoppløse visse nasjoner har en så enorm betydning for fredens varighet at en internasjonal "oppskriftnasjon" må opprettes. Og at trusler og forbrytelser mot religionsfrihet og menneskelige rettigheter som omtales i skolebøker og tillapses i skolearbeidet må faller under en slik domstols virksomhet. Det er også framhevet at det nåværende system med Internasjonale domstoler og Internasjonale rett må fullstendig jøres og realiseres. - Bare ved å samarbeide det verdensfulle i folkeforbundssystemet med vesentlige punkter i et fornuftig system kan vi opprette det elastiske maskineri som er nødvendig. Det er ikke så meget tale om å avvikle nasjonalstatene, de nasjonale tradisjoner og de suverene rettigheter, som om å erklære dem og få dem til å samarbeide, under full innvirkelse av statenes uavhengighet.

### PROBLEMET TYSKLAND OG FREDEN

Norsk Tidsskrifts forslag om opprettelse av et Internasjonalt proseduralforvaltning i Tyskland etter krigen og signaturen "Advocatus" som innlegg i augustnummeret har vakt stor diskusjon, og spørsmålet har også vært tatt opp i andre "littelle" aviser. "Fritt ord" skriver for eksempel at den gir dette norske forslaget sin fulle tilslutning. Kattopp dette forslag, skriver avisen videre, gjør det mulig - og om på langt sikt - å få fjernet den ykkigste årsak til alle europeiske kriger. Den forutsetter i øidertid på det skarpeste "Advocatus" artikkel. Til dette skal vi få besvare at Tidsskriftets redaksjon har ment at det var riktig å la en motsatt oppfatning få komme til orde, og beklager så visst ikke at det i det hele tatt har vært mulig å åpne et forum for fri diskusjon i den tillegge presse.

Under titelen "Tysklands fremtid" inntar en av våre lesere

størst i menneskeheten og alleverende. Det tyske folk er i dag ikke det samme som det vi kjenner fra tidligere historier, og vi kan ikke dra noen slutning fra det til det folk vi nå har å gjøre med. Det tyske folk som det er i dag er utvilsomt et folk som har en flytelse på hva som skjer. Og at de som styrer dets skjebne skulle ta hensyn til hvorledes utlandet stiller seg, eller overhodet bekymre seg om det tyske folks vilje eller skjebne, er en altfor halv tanke. Selv om det Innre Tysklands grenser fins et antall mennesker som ikke har akseptert Hitlerregimet, som gjort all den motstand mot det som de har kunnet, så er det dog tvilsomt om det, når nederlaget er en kjennegjening, vil være såpass mange av dem igjen at det vil kunne dannes en regjering som kan stas å representere folket i en slik utstrekning at det vil være mulig å forhandle og samarbeide med den. Dertil har den systematiske bølge av all selvstendighet og motstandskraft, som har funnet sted ikke bare under Hitler men helt fra Bismarcks tid, vært altfor utgående. Det er en illusjon å tro at det, bortsett fra enkelte individuelle unntakelser, hos våre dagers tyskere fins en grunn og en vilje å bygge et samarbeide på. Vi står her like overfor et fenomen som verden enda aldri har opplevd maken til. Vi vet ikke - fordi det aldri har vært forsøkt - om en ungdom som har gjennomgått en oppdragelse som den Hitler har gitt den tyske ungdom, for hele livet er så intellektuelt og moralsk tilintetgjort at det ikke er noen mulighet for gjennomføring, eller om menneskenaturen er så motstandsdyktig at den tross alt kan rose seg igjen og overvinne demoraliseringen, hvis de forhold som har skapt den opphører å virke og erstattes av krefter i motsatt retning. Så meget kan vi dog med sikkerhet si, at det vil gå årtier før en slik forandring, hvis den kan tenkes, kan nå til å sette sine spor i det ytre. Kanskje nå en helt ny generasjon vokse opp før det vil være mulig å betrakte det tyske folk som såpass jævnyelig med den øvrige verden, at det kan være tale om samarbeid og tilknytning. Så lenge vil det i all fall være nødvendig å vente, før et samarbeide som det "Advocatus" går inn for vil kunne tas opp med håp om resultat. -- At Tyskland nå settes under politisk formynderskap, hvis en ny opprustning og derav følgende krig kan unngås, er vel alle enige om - også "Advocatus". Men utover det er hans forståelse og viten om forholdene kun ringe. Han taler om hvordan Tyskland i 1918 "uten blygsel" ble forrådt av de seirende makter og gjentar bare dermed den forferkende og jendrevne tyske propagandalygn om det ubeselerte folk og den urettferdige Versaillesfred. Han går ikke engang av veien for den gamle klisje om Goethe og Schiller og Bach og Beethoven som typiske representanter for det tyske folk. Det disse ånder har prestatert er gjort av individer som på sin tid har kunnet finne muligheter for å virke innenfor det tyske folk. Men det tyske folk har nå åpenlyst og med full bevissthet fornektet og forrådt dem. Alfred Rosenberg har således i sin bok "Gestaltung der Idee" rett ut sagt at nasjonal-socialismen ingenting vil ha å gjøre med hele den tyske åndshistorie fra de siste 200 år. Den tyske ungdom av i dag oppdras av sine førere til å forakt for sine klassikere. I våre dagers Tyskland ville de sannsynligvis ikke en gang fått lov til å love, men ville være blitt utryddet som ubrukelige og mindreverdige individer lenge før de hadde kunnet komme til orde. -- Nettopp for å kunne gjøre det mulig at slike personligheter i fremtiden etter kan framkomme i Tyskland er det nødvendig at det tyske folk - kanskje for en menneskealder - stilles under administrasjon. Å ville, som "Advocatus", straks og uten overgang gi det en tilknytning mellom verdens kulturhistorier og forsøke et samarbeid slik som det nå er vil ikke bare være resultatløst, men det vil føre til nye og uberegnelige ulykker for verden og ikke minst for det tyske folk selv, som kanskje derved vil bli berøvet for sin siste chance til å kunne oppfylle sin verdenshistoriske misjon".

Såvidt denne innsender. Vi vil ieldertid gjerne få tilføye:

"Advocatus" har i sin artikkel gått ut fra det gamle prinsipp at vold avler vold. Men ingen som redelig og med alminnelig dømmekraft går inn i disse problemene, kan unngå å se at det er verdenshistorien som det utvidede Brandenburg trakter etter-til-entil tid. Razon om dette verdenshistorien har skiftet gjennom tidene. I Fredrik Vilhelm I's tid var Norge knapt noen del av verden i den forstand, i Hitlers verdens-

ville er Norge blitt Tysklands Frankrike. Under i vest har dermed fått lide for det som Schielgaard advarte mot: et tyskertar sine egne tenkelonstruksjoner for virkelighet.

Er ikke grenskingen av tyskernes fremgangsveier i de okkuperte land tilstrekkelig til belysning av deres psykik, kan man ta for seg utsagn fra dem selv om deres egen måte å betrakte seg selv på. Den 6. august 1943 uttalte en major Schultz i en forsamling av tyskere i Oslo: "Vi tyskere har så lett for å undervurdere vår egen styrke og våre egne evner". Referatet er Aftenpostens, så det må være ydmykt korrekt nok. Ter selten i Frankrike sa Goering under et seiersmøte for offiserne: "Enhver tysker vet at han først blir mann når han væpnet har oversegget et annet lands grenser". Han sa ved samme leilighet også: "Krigen i Frankrike har kostet menn, men den tyske kvinne føder gjerne og villig.

Hvorledes man enn betrakter problemene kommer man til ett og samme resultat: Tyskland over volder mot andre folk under sine bostrebelser på et tid verdens korrer. Overfallet på Danmark i 1864 var et ledd i verdens erobningsplanen. Det samme var krigen mot Østerrike i 1866 og mot Frankrike i 1870-71. Når "Advocatus" erindrer seg disse krigers forhistorie og forløp, vil han føle utilstrekkeligheten i sin egen velvillige innmælselso - at det har vært nødvendig med de voldsomste midler å knække Hitlers makt. Hermed vil han få fram at Hitler er en onestående forestelse i tysk historie. Det er det han ikke er. I dag heter han Hitler i Den første verdenskrigs Hitler het Wilhelm. I de tre foregående overfallskriger het han Bismarck. Enda lenger tilbake het Hitleren Fredrik "den store". Dennes eksistens utover ungdomsalderen skjeddes nettopp den humanitet, som "Advocatus" så vakkert og riktig håper på være i stand til å overleve også den nå pågående serie av tyske volds handlinger. Uten denne humanitet ville Fredriks far ha ølvet ham for en disiplinærforsøkelse. Utalte millioner har fått gråte for at faren dessverre ikke fikk sin vilje. -- Men det er også et annet Tyskland, høyder Advocatus. Eksistensen av dette er uavvislig. Man har grunn til å tro at det er vokst for det Tyskland som pr. stamoeseddel aksepterte Hitlers bestigning av maktens tinder - etter at det gjennom år hadde hatt anledning til å lære menneske å kjennes. Et menneske med alminnelig nordvest-europeisk verdsettelsesveie som med oppmerksomhet hadde læst og forstått om ikke mer enn første kapittel av "Mein Kampf" ville ikke nå elst ha til tredje supplement til riksdagen en gang.

Det beste, og ved siden av undervisningen av ungdommen eneste middel vi har til oppdragelse av et millionfolk er pressen. Hadde det tyske folk vært tilstrekkelig sannhetsbegjærlig, kunne vi ha sett bort fra et internasjonalt pressadirektorat etter det system som ble opptrasket i forslagsartikkelen. Men det er det dessverre ikke. Blant dets egenskaper er også den at det selv i fredstid har vist større tillykkelighet for den propagandærende artikkel-avis enn for den nyhetsbringende budstikke med kjennegjeringer. En slik budstikke er - i håndene på åndstørke og sosialt sikre redaktører - en sannhetsfakkel så sterk som det står i menneskelig makt å skape den, og det beste vern om folkenes frihet.

---  
"Edel sei der Mensch, hilfreich und gut ---"

For oss som i 3 1/2 år har levet under nazi-åket er det nesten u-fattelig at det er en tysker som har skrevet disse ordene, så uendelig væsensfremmed er denne ånd for den mentalitet som i dag etter 10 års systematisk brutalisering og fordømmelse prøver størsteparten av det tyske folk. -- Men i løpet av det siste året er det hendt noe som kan innbære et håp og et løfte om at det skal bli mulig å redde den tyske mentaliteten, en liten gnist i det åndelige mørke som hersker i det tredje rike. Vi sikter til affæren ved universitetet i München hvor 6 tyske studenter ble honorert for de våget å reise seg til protest mot åndstyreriet. Vi husker den flamende appell de rettet til sitt folk om å kaste åket av seg og igjen ha den tyske nasjon til menneskeverd. Disse 6 sto sikkert ikke alene. Fra de kretser hvor de hadde sitt virke skal den åndelige surdeig utgå som etter krigen skal arbeide videre i det tyske folk i ly av et internasjonalt direktorat for opplysning og oppdragelse. At disse krefter eksisterer er jo bare en garanti for at det er mulig, og usaken vær, å prøve å omlepe den tyske mentalitet og bringe den tyske nasjon opp på høyde med den øst- og vesteuropiske sivilisasjon.